

Regeringskansliet
Arbetsmarknadsdepartementet
a.remissvar@regeringskansliet.se

Remiss om kommuners medverkan i den statliga arbetsmarknadspolitiken (SOU 2020:41)

Er beteckning: A2020/01492/A

Sammanfattning av synpunkter

Länsstyrelsen lämnar ingen bedömning av de rättsliga förutsättningarna om kommunernas befogenhet enligt lagen om vissa kommunala befogenheter (2009:27) ska förtydligas och upphävandet av lagen (1944:475) om arbetslöshetsnämnd eller om ändringar i lagen (2020:536) om valfrihet hos Arbetsförmedlingen.

Länsstyrelsen lämnar synpunkter utifrån integrationsuppdraget där myndigheten önskar att viss reglering av kommunernas befogenheter vid konkurrens och lokaliseringsprincipen utreds ytterligare. Myndigheten ser positivt på förslaget om förordningar för kompletterande regler vid tillhandahållande på annat sätt och att en myndighet ges i uppdrag om vägledning för offentliga aktörer som leverantörer samt att uppföljning och utvärdering av kommunernas medverkan genomförs. Länsstyrelsen hade önskat att utredningen skulle synliggöra samhälls- och individnyttan mer utifrån lagda förslag.

Synpunkter

Förslag 7.2.1 – Kommunernas befogenheter

Länsstyrelsen vill lyfta reflektioner kring förslaget om kommunernas befogenheter.

Det finns kommuner som redan idag gör många insatser för målgrupperna för att underlätta deras väg in på arbetsmarknaden och många kommuner har förutsättningar till att vara leverantör till Arbetsförmedlingen. Fördelen med förslaget är att kommunerna får möjlighet att visa på sin förmåga och kapacitet som aktör inom arbetsmarknadspolitiken och dessutom få kostnadstäckning för sina insatser inom arbetsmarknadsområdet. Ett annat tänkbart positivt utfall med förslagen är att nya insatser kan skapas då kommunerna får en mer tydlig roll inom arbetsmarknadspolitiken. Den individuella arbetsmarknadsbedömningen kommer förslagsvis fortsatt ligga på Arbetsförmedlingen vilket gör det svårt att på förhand veta vilka målgrupper som kommer att omfattas av eventuella systemändringar. En beställar- och utförarrelation mellan kommun och Arbetsförmedlingen kan däremot riskera att upparbetad samverkan sätts på spel.

Datum
2020-11-10

Beteckning
101-36357-2020

Myndigheten vill också lyfta att det finns en viss osäkerhet i förslaget då det bygger på att kommunernas utökade befogenheter är frivilliga. Det kan uppstå lägen att det i de kommuner där förutsättningarna finns för att vara leverantör, även kommer vara de kommuner eller områden där det redan finns en marknad (bestående av privata aktörer som kan leverera tjänster) och att det i de kommuner där marknaden är svag också kommer vara samma kommuner som har sämre förutsättningar till att vara leverantörer. Vidare frågar sig myndigheten om inte regionernas, kommunförbundens och civilsamhällets förutsättningar till att vara leverantör till Arbetsförmedlingen bör ses över för att bredda leverantörsutbudet ytterligare, speciellt kan det vara aktuellt i de områden där marknaden är svag och där kommunernas förutsättningar inte räcker till. Utredningen redogör inte för om eller i vilken utsträckning dessa aktörer idag är leverantörer till Arbetsförmedlingen.

Förslag 7.2.2 – Befogenheterna vid konkurrens regleras

Länsstyrelsen önskar att reglering av kommunernas befogenheter vid konkurrens som rör undantag i viss mån från lokaliseringsprincipen utreds ytterligare. I föreslagen lagtext i utredningen förekommer inte detta stycke och då blir det svårt att på förhand veta hur lokaliseringsprincipen ska tolkas eller efterlevas vid konkurrens. Utredningen har heller inte redogjort för hur tjänster som levereras digitalt på distans förhåller sig till lokaliseringsprincipen. Utredningens bedömning är att detta i första hand är en tillämpningsfråga av kommunallagens lokaliseringsprincip och om tillämpningen skulle underlättas av regeländringar är det en fråga av generell betydelse för kommunallagen och att den inte bör tas om hand i utredningen. Länsstyrelsen anser att lokaliseringsprincipfrågan är av stor vikt då många kommuner idag samarbetar (speciellt vanligt inom yrkesvux) och att tjänster kan komma att ges än mer digitalt i framtiden och därav är begränsningar vid konkurrens och lokaliseringsprincipen av vikt att utreda ytterligare. Om inte kan de få icke önskvärda konsekvenserna för både kvaliteten i levererade insatser och för individen. Begränsningar i avsteg från lokaliseringsprincipen kan innebära att kommuner inte kan samarbeta i vissa insatser utan konkurrerar med varandra som marknadsaktörer. Dessutom kommer det vara svårt för varje kommun att självt ta ställning från fall till fall när kommunens befogenhet vid konkurrens ska begränsas. Här kommer i så fall den tilltänkta myndigheten som ska ge vägledning vara mycket viktig för kommunerna att vända sig till för tolkning, råd och stöd.

Förslag 7.4 – Kompletterande regler vid tillhandahållande på annat sätt

Länsstyrelsen ser positivt på att det bör regleras i förordning när Arbetsförmedlingen ingår Hamburgsamarbeten med kommunerna. Även vilka tjänster som anses vara SGEI och under vilka förutsättningar Arbetsförmedlingen kan lämna stöd till kommunerna med tillämpning av SGEI-beslutet eller de minimis-förordningarna och att myndigheten dokumenterar på vilken grund ersättning ges och hur den beräknats. Tydligt regelverk kan skapa bättre förutsättningar för kommunerna att vara leverantör åt Arbetsförmedlingen vid

Datum
2020-11-10

Beteckning
101-36357-2020

samverkan. Reglering i förordningar skapar även transparens för andra aktörer, bland annat för det privata näringslivet, att känna till under vilka premisser kommunerna kan vara leverantör.

Förslag 7.5.1 – Vägledning om offentliga aktörer som leverantörer.

Länsstyrelsen ser positivt på att en myndighet ges i uppdrag att ge vägledning om upphandling och valfrihetssystem när en offentlig aktör deltar som leverantör. Myndigheten håller med om att det av neutralitetsskäl bör finnas vägledning för alla slags leverantörer. Att upprätthålla kvaliteten i hela processen från anbud till utförande är viktigt för att individen ska få ta del av goda arbetsmarknadsinsatser.

Förslag 7.5.2 – Uppföljning av kommunernas medverkan

Länsstyrelsen ser positivt på att en myndighet ska ges i uppdrag att följa upp effekterna av kommunernas medverkan i den statliga arbetsmarknadspolitiken. Det är värdefullt att följa utvecklingen om lagförslagen blir verklighet. Det är viktigt att också utvärdera det kommunala deltagandet om/när reformen har genomförts och varit i kraft en tid för att kunna mäta om önskvärda samhällsekonomiska effekter har uppnåtts av reformen.

Länsstyrelsen lämnar förslag på att om utredningens olika förslag blir realitet, bör även länsstyrelserna få i uppdrag att följa kommunernas deltagande inom arbetsmarknadspolitiken. Sett till målgrupperna nyanlända och ensamkommande barn har utmaningar som lyfts med länsstyrelserna i samverkan med kommunerna ofta kommit att handla om arbetsmarknadsrelaterade frågor. Detta har bland annat visat sig genom de statsbidrag länsstyrelserna utlyser: §37, §37a och TIA-medel. Ansökningarna till dessa har ofta en arbetsmarknadspolitisk karaktär sett till rustande av exempelvis föräldralediga nyanlända och för insatser som syftar till att stärka kommunernas mottagningskapacitet och beredskap. Myndigheten föreslår att länsstyrelserna ska få ett utökat uppdrag i regleringsbrevet under samordnande och sektorsövergripande uppdrag för integration, inom lägesbildsuppdraget - *Länsstyrelserna ska sammanställa lägesbilder om mottagandet av nyanlända och asylsökande i respektive läns kommuner avseende boende och verksamheter inom socialtjänsten, skola och utbildning*. Det skulle innebära att länsstyrelserna, och också regeringen skulle årligen kunna ta del av information om hur många kommuner som tar del i att utföra arbetsmarknadstjänster åt Arbetsförmedlingen och hur stor del av tjänsterna som omfattar målgruppen nyanlända. En sådan utökad lägesbild skulle vara gynnsamt för länsstyrelsens hela integrationsuppdrag och också förstärka länsstyrelsens förutsättningar att verka och främja kommunernas beredskap och kapacitet att ta emot nyanlända. Nyanlända och utrikes födda är en stor del i målgruppen som behöver arbetsmarknadspolitiska insatser för att befästa sitt deltagande på arbetsmarknaden. Kännedom om kommunernas deltagande som leverantör åt Arbetsförmedlingen skulle även stärka länsstyrelsens kunskap inför handläggningen av statsbidragen för §37, §37a och även till viss del Tia, då kommunerna söker utvecklingsmedel för vissa insatser med arbetsmarknadskaraktär. Ett utökat uppdrag skulle även ge länsstyrelserna en mer

Datum
2020-11-10

Beteckning
101-36357-2020

naturlig roll i frågor om nyanländas och utrikes föddas arbetsmarknadsetablering som samverkande part tillsammans med andra statliga, regionala och kommunala aktörer. Vi tror att när fler aktörer ges möjlighet att verka inom arbetsmarknadspolitiken kommer även behovet av samverkan öka ytterligare. Här har länsstyrelserna en viktig roll att fylla och myndigheten har utifrån sina många olika uppdrag med bland annat mänskliga rättigheter, jämställdhet och funktionshinder, en möjlighet att bidra i arbetet för de som står långt från arbetsmarknaden och också för särskilt utsatta grupper.

Hållbar utveckling

Länsstyrelsen bedömer att utredningens förslag påverkar många av de sektorsövergripande perspektiven. Precis som utredningen tar upp så är det viktigt att de insatser som finns att tillgå för arbetslösa är så pass varierade att de gynnar både kvinnor och män. Att en breddning av utbudet av levererade tjänster kan bidra till att öka jämställdheten är ett fullgott antagande. Utredningen har fokuserat på konsekvenser av förslagen utifrån Arbetsförmedlingens-, kommunernas- och näringslivets-perspektiv. Vilket är bra. Länsstyrelsen saknar däremot en mer utförlig konsekvensanalys utifrån andra perspektiv. Det är svårt att bedöma den samhällsekonomiska vinsten eller effekterna av reformförslagen. Det är än svårare att se hur resultaten av reformeringen kommer att påverka individen. För att uppnå arbetsmarknadspolitiska mål om högre sysselsättning bör fokus ligga i säkerställandet av just det, om vilken effekt detta kommer att ge för att *individen* ska säkra sin ställning på arbetsmarknaden. Det går att anta att om fler insatser finns tillgängliga så finns det ett större utbud för olika individer att ta del av insatser som passar deras förutsättningar. De här är dock resonemang som saknas i utredningen och det är därför svårt att veta hur förslagen kommer påverka olika målgrupper av arbetssökande. Det saknas också vidare resonemang som lyfter kvalitetsaspekterna av insatserna utifrån individen perspektiv. Finns det risk med att individer faller mellan stolarna då fler aktörer ska erbjuda arbetsmarknadstjänster? Har individer rätt förutsättningar att kunna välja insatser som passar de själva i ett valfrihetssystem? Det är frågeställningar som Länsstyrelsen önskat att utredningen tagit upp och gett utrymme för. Det går inte att avgöra effekterna av utredningens förslag utifrån barnperspektiv eller folkhälsa då det inte är något utredningen berört. Länsstyrelsen ser inga direkta negativa effekter av utredningens förslag på miljö och klimat.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsöverdirektör Johan von Sydow med utvecklingsledare Luiza Jastrzebska som föredragande. I den slutliga handläggningen har också tillväxtdirektör Anna Conzen och förvaltningsdirektör Mathias Wahlsten medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Datum
2020-11-10

Beteckning
101-36357-2020

Så här hanterar länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.